

Sygn. akt: III AUa 705/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski (spr.)

Sędziowie: SSA Lucyna Guderska

SSA Jacek Zajązkowski

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2014 r. w Łodzi

sprawy **B. C.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 31 stycznia 2013 r., sygn. akt: V U 1064/12,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 705/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 września 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie B. C. podlegającej ubezpieczeniom ((...)) jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, nie mającej ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia, wynosi od dnia 10 kwietnia 2012 roku za miesiąc kwiecień 2012 roku 1.500 zł na ubezpieczenie emerytalne i rentowe i 1.500 zł na ubezpieczenie wypadkowe.

W odwołaniu złożonym 28 września 2012 roku, B. C. zakwestionowała merytoryczną prawidłowość wydanej decyzji.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania, powtarzając argumentację z motywacji decyzji.

Na rozprawie w dniu 24 stycznia 2013 roku, wnioskodawczyni uzupełniła swoje odwołanie podnosząc, że ZUS winien ustalić podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne na kwotę 1.050 zł i w związku z tym wniosła o umorzenie kwoty stanowiącej uzupełnienie podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie, do uzupełnienia której zobowiązał ją ZUS, ewentualnie o zobowiązanie organu rentowego do wypłaty na jej rzecz zasiłku opiekuńczego na dziecko Z. C. od dnia 14 sierpnia 2012 r. do dnia 18 sierpnia 2012 roku.

Organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko w sprawie i wniósł o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 31 stycznia 2013 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w punkcie pierwszym zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ten sposób, iż ustalił, że w miesiącu kwietniu 2012 roku podstawa wymiaru składek B. C. na ubezpieczenia: emerytalne, rentowe i wypadkowe, jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, wynosi 1.050 złotych; w punkcie drugim umorzył postępowanie w zakresie wniosku ubezpieczonej o umorzenie kwoty stanowiącej uzupełnienie podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie; w punkcie trzecim w zakresie wniosku ubezpieczonej o zobowiązanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. do wypłaty na jej rzecz zasiłku opiekuńczego, stwierdził swoją niewłaściwość i powyższy wniosek przekazał do rozpoznania organowi rentowemu.

Wydając zaskarżony wyrok sąd pierwszej instancji za podstawę orzeczenia przyjął następujące ustalenia faktyczne:

B. C. działalność gospodarczą (jednoosobową w oparciu o wpis do ewidencji) rozpoczęła w dniu 10 kwietnia 2012 roku. W każdym miesiącu wnioskodawczyni składała deklarację rozliczeniową do ZUS. Od dnia 10 kwietnia 2012 roku wnioskodawczyni zgłosiła się do ubezpieczeń: emerytalnego, rentowego, wypadkowego jako osoba prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą z kodem (...) i identyfikatorem (...) z zadeklarowaną podstawą wymiaru składki w wysokości 1.500 zł.

W miesiącu kwietniu 2012 roku wnioskodawczyni nie prowadziła działalności gospodarczej. W czerwcu 2012 roku B. C. wraz z deklaracją za kolejny miesiąc złożyła korektę z identyfikatorem (...) do deklaracji za miesiąc kwiecień z obniżoną podstawą wymiaru składki tj. z 1.500 zł na 1.050 zł oraz z obniżonymi składkami na ubezpieczenie społeczne z uwagi na fakt jej nie prowadzenia.

W okresie od 14 do 18 sierpnia 2012 roku wnioskodawczyni przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z chorobą dziecka Z. C. i z tego tytułu wystąpiła z wnioskiem o wypłatę na jej rzecz zasiłku opiekuńczego. W okresie od 10 do 16 października 2012 roku B. C. przebywała na zwolnieniu lekarskim z powodu złamanej ręki.

Najniższa przewidziana w ustawie wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z kodu (...) wynosi 450 złotych.

Pismem z dnia 7 sierpnia 2012 roku organ rentowy poinformował wnioskodawczynię o wszczęciu postępowania w sprawie wysokości podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe za miesiąc kwiecień 2012 roku z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Decyzją z dnia 7 września 2012 roku organ rentowy stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia wnioskodawczyni B. C., podlegającej ubezpieczeniom, jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą wynosi za miesiąc kwiecień 2012 roku 1.500 złotych za ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz 1.500 złotych za ubezpieczenie wypadkowe.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd pierwszej instancji, powołując się na treść art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 i art. 18 ust. 9 i 10 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, uznał odwołanie B. C. za zasadne. Sąd Okręgowy wskazał na zajęte przez organ rentowy stanowisko, zgodnie z którym zmiana zadeklarowanej kwoty podstawy wymiaru składek przez osobę prowadzącą działalność gospodarczą jest możliwa jedynie pod warunkiem wskazania w dokumencie pierwszorazowym podstawy wymiaru składek w najniższej wysokości. Mając więc na uwadze, iż wnioskodawczyni w dokumencie pierwszorazowym nie wskazała podstawy wymiaru składek w takiej właśnie wysokości, organ rentowy uznał że zmniejszanie najniższej podstawy wymiaru składek, o których mowa w ust. 9 ustawy, nie może mieć do niej zastosowania. Stanowiska organu rentowego Sąd Okręgowy nie podzielił argumentując, że prowadzi ono do naruszenia podstawowej zasady obowiązującej w systemie ubezpieczeń społecznych - zasady równego traktowania wszystkich ubezpieczonych. W zakresie tym Sąd Okręgowy powołał się na art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym ustawa ta stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny. Zasada ta dotyczy w szczególności: 1) warunków objęcia systemem ubezpieczeń społecznych; 2)

obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek na ubezpieczenie społeczne; 3) obliczania wysokości świadczeń; 4) okresu wypłaty świadczeń i zachowania prawa do świadczeń. Przyjęcie stanowiska organu rentowego prowadziło by w ocenie Sądu Okręgowego do naruszenia zasady równego traktowania wszystkich ubezpieczonych w zakresie obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek na ubezpieczenie społeczne. Ubezpieczona bowiem, deklarująca i opłacająca składki w kwocie wyższej od minimalnej, pozostawałaby w sytuacji gorszej od osoby opłacającej składki od minimalnej podstawy wymiaru, mogącej je dodatkowo, proporcjonalnie obniżyć poniżej kwoty minimalnej, w związku z zaistnieniem okoliczności określonych w art. 18 ust. 9 i 10 ustawy systemowej. Mając to na uwadze Sąd Okręgowy uznał, iż wnioskodawczyni ma prawo skorzystać z powyższego uregulowania, zaś celem powyższego unormowania jest wyraźne wskazanie, iż zmniejszenie podstawy wymiaru składek jest możliwe także wówczas, gdy została ona zadeklarowana w wysokości minimalnej. Formułując takie zapatrywanie Sąd I instancji powołał się na stanowisko Sądu Apelacyjnego w Katowicach zajęte w wyroku z dnia 17 maja 2011 roku w sprawie o sygn. III AUa 2177/10, zgodnie z którym proporcjonalne zmniejszenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób prowadzących działalność gospodarczą dotyczy wszystkich zadeklarowanych kwot (art. 18 ust.8), a nie tylko kwoty najniższej podstawy wymiaru składek jak twierdzi organ rentowy.

Mając to na uwadze, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego orzekając jak punkcie pierwszym sentencji wyroku. W związku ze zgłoszonym na rozprawie w dniu 24 stycznia 2013 roku wnioskiem B. C. w przedmiocie umorzenia kwoty stanowiącej uzupełnienie podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie, do uzupełnienia której zobowiązał ją ZUS, Sąd umorzył postępowanie w tym zakresie jako bezprzedmiotowe. W zakresie wniosku wnioskodawczyni w przedmiocie zobowiązania organu rentowego do wypłaty na jej rzecz zasiłku opiekuńczego Sąd Okręgowy, w oparciu o treść art. 477¹⁰ k.p.c., stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał wniosek do rozpoznania organowi rentowemu.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją organ rentowy w zakresie punktu pierwszego. Wyrokowi zarzucił, naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 18 ust. 8 i 9 oraz art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1988 roku o systemie ubezpieczeń społecznych przez ustalenie, że w miesiącu kwietniu 2012 roku podstawa wymiaru składek B. C. na ubezpieczenia: emerytalne, rentowe i wypadkowe, jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, wynosi 1050 zł, podczas gdy podstawę wymiaru składek na wymienione ubezpieczenia stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia, co oznacza że podstawa wymiaru za miesiąc kwiecień 2012 r. winna wynosić 1.500 zł, tj. w wysokości kwoty zadeklarowanej przez wnioskodawczynię. W uzasadnieniu apelacji organ rentowy wskazał, że z przepisu art. 18 ust. 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika wprost, że dla osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą zmiana zadeklarowanej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dopuszczalna jest jedynie pod warunkiem wykazania w dokumencie pierwszorazowym podstawy wymiaru składek przewidzianej ustawą, bądź wystąpienia sytuacji określonej w art. 18 ust. 9 lub 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych tj. podlegania ubezpieczeniom tylko przez część miesiąca lub wystąpienia niezdolności do pracy trwającej przez część miesiąca, jeżeli z tego tytułu ubezpieczony spełnia warunki do przyznania zasiłku. W ocenie apelującego z uwagi na to, że ubezpieczona w pierwszorazowym dokumencie rozliczeniowym zadeklarowała wyższą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne od najniższej przewidzianej ustawą wysokości to nie jest możliwe jej proporcjonalne zmniejszenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

Sąd I instancji wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie tak w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy jak i treści obowiązujących przepisów prawnych. Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, nie kwestionowane przez apelującego, są prawidłowe i wystarczające do rozpoznania apelacji, stąd też Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne.

Spór w sprawie sprowadzał się do wykładni przepisów prawa materialnego, to jest art. 18 ust. 9 ustawy z dnia 13 października 1988 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442, ze

zmianami). Poglądu organu rentowego, zgodnie z którym zmiana zadeklarowanej już podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dopuszczalna jest tylko pod warunkiem wykazania "w dokumencie pierwszorazowym" podstawy wymiaru składek w przewidzianej ustawą wysokości najniższej przez co ubezpieczonej, która zadeklarowała składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w rozmiarze przekraczającym ustawowe minimum nie przysługuje prawo skorygowania dokumentów rozliczeniowych w celu wykazania niższej podstawy wymiaru składek z uwagi na trwanie ubezpieczenia tylko przez część miesiąca (to jest okres od 10 do 30 kwietnia 2012 roku), nie zasługuje na aprobatę. Zaprezentowanej przez organ rentowy interpretacji sprowadzającej się jedynie do literalnego odczytania treści przepisów nie sposób zaakceptować. Wymowa tego przepisu jest bowiem inna co prawidłowo wywiódł Sąd I instancji posiłkując się orzecznictwem Sądu Apelacyjnego w Katowicach. Na marginesie tylko należy wskazać, że podobne zapatrywanie jak w przywołanym przez Sąd Okręgowy wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 maja 2011 roku (sygn. III AUa 2177/10) zostało zajęte we wcześniejszym orzeczeniu tego Sądu z dnia 9 lipca 2009 roku (sygn. Akt III AUa 908/09, opubl LEX nr 1213894). Tożsamy pogląd, z akceptacją dla wskazanych powyżej orzeczeń, zaprezentował Sąd Apelacyjny w Poznaniu w sprawie III AUa 1510/12 opubl. Lex nr 1324852. Wyrażony w wymienionych orzeczeniach pogląd jak i argumentacje prawną, Sąd Apelacyjny w Łodzi w pełni podziela. W ocenie Sądu Apelacyjnego regulacja przepisu art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie odbiera ubezpieczonym, którzy zadeklarowali składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w rozmiarze przekraczającym ustawowe minimum, prawa do proporcjonalnego zmniejszenia podstawy wymiaru składki w miesiącu, w którym nastąpiło objęcie ubezpieczeniem, bądź w przypadku niezdolności do pracy trwającej przez część miesiąca. Skoro prawo takie zachowują osoby deklarujące minimalną podstawę wymiaru składek, to tym bardziej winni z niego korzystać także ubezpieczeni wnoszący składki wyższe od minimalnych. Jak trafnie zauważył Sąd Okręgowy przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do naruszenia zasady równego traktowania wszystkich ubezpieczonych w zakresie obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek na ubezpieczenie społeczne. Omawiana regulacja zawarta w art. 18 ust. 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych miała w ocenie Sądu Apelacyjnego na celu uniknięcie wątpliwości co do możliwości pomniejszenia składek zadeklarowanych w kwocie minimalnej - w wypadku zaistnienia określonych w nich przesłanek. W żadnym natomiast wypadku brzmienie art. 18 ust. 9 ustawy systemowej nie daje podstaw do przyjęcia braku możliwości proporcjonalnego pomniejszenia składek na ubezpieczenia społeczne przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą i deklarujące ich podstawę wymiaru w kwocie wyższej od minimalnej. W świetle przedstawionych wyżej rozważań zgłoszonego przez organ rentowy zarzutu naruszenia prawa materialnego nie sposób było podzielić.

W tym stanie rzeczy, podzielając w pełni stanowisko Sądu Okręgowego i nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.